मनाङ ङिस्याङ गाउँपालिकाका अध्यक्ष कान्छा घले ज्यूद्धारा गाँउसभामा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०७८/०७९को

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

यस गरिमामय गाउँसभाका सभाध्यक्ष महोदय,
वडाध्यक्ष ज्युहरु
कार्यपालिकाका सदस्य ज्युहरु
गाँउ सभाका सदस्य ज्युहरु
कर्मचारी मित्रहरु,सञ्चारकर्मी,सुरक्षाकर्मी ज्यूहरु,
जुम लिंकमा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु,

सर्वप्रथम संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि नेपालको इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा प्राण आहुती दिनुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरुको स्मरण गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

सन् २०२० को सुरुवात देखिनै कोभिड १९ को विश्वव्यापी महामारीका कारण जनस्वास्थ्य र मानव जीवनमा समेत शताब्दीकै सबैभन्दा ठूलो संकट पैदा भएको छ । यस महामारीबाट संक्रमित भइ जीवन गुमाउनुहुने सम्पूर्ण शोकाकूल परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछु। उपचाररत सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु। संक्रमण फैलिन नदिन र यस महामारीमाथि विजय प्राप्त गर्न आगामी दिनमा अझ बढी सतर्कता समन्वय र एकता आवश्यक भएकोले एकजुट भएर मन, वचन र कर्मले लाग्न म सबै क्षेत्रलाई अपिल गर्दछु। यस गाउँपालिकामा संक्रमण रोकथामका लागि सजगता अपनाउन यस गाउँपालिकालाई सहयोग गर्नुहुने स्वास्थ्यकर्मीहरु, कर्मचारीहरु,जनप्रतिनिधिहरु,सुरक्षाकर्मीहरु स्वास्थ्य सामग्री सहयोग गर्ने व्यक्ति तथा संघ संस्था तथा गाउँपालिकाबासी सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै आगामी दिनमा समेत यस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु।

सभाध्यक्ष महोदय, स्थानीय तहको गठन पश्चात् आज पाँचौं वर्षको यस गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नपाउँदा मलाई खुसी लागेको छ । स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात् को यो अन्तिम वर्षको नीति तथा कार्यक्रम हो । कोभिड १९ को कारणले चालू आर्थिक वर्षमा हामीले सोचे अनुसारको उपलब्धि हासिल गर्न नसकेतापनि केही उल्लेखनीय कामहरु भएको स्मरण गराउन चाहन्छु । गाउँपालिकाको सातौं गाउँसभाबाट तय गरिएका पूर्वाधार निर्माणका योजना हरुमध्ये अधिकांश सम्पन्न भएका र केही सम्पन्न हुने अवस्थामा छन् र त्यस्ता अधिकांश योजनाहरु स्थानीय उपभोक्ताको प्रत्यक्ष संलग्नता र सहभागितामा सम्पन्न भएका र हुन लागेका छन् भने ठेक्का प्रक्रिया मार्फत् गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन निर्माणकार्य भइरहेको छ। संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त सशर्त अनुदान तर्फका योजनाहरु मध्ये उपभोक्ता समितिबाट संञ्चालित हुन सक्ने सबै योजना सञ्चालित छन् ।

कोरोना भाइरसको संक्रमण नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि गाउँपालिकाको सक्रियतामा सबै वडाहरुमा वडागत बजेट विनियोजन गरी कोभिड भवन तथा आइसोलेसन वार्ड समेत निर्माण कार्य अघि बढाइएको छ ।हुम्डे स्वास्थ्य चौकीलाई कोभिड अस्थायी अस्पताल बनाई आवश्यक स्वास्थ्य सामग्री व्यवस्थापन गरिएको छ । एन्टिजेन र पी.सी.आर परिक्षणलाई पहूँचयोग्य बनाइएको छ। यसका लागि आइसोलेशन व्यवस्थापन गर्ने,जोखिम वहन गरी निरन्तर सेवा दिने स्वास्थ्य कर्मी,कर्मचारी लगायत सबै सम्बन्धित जनप्रतिनिधि तथा स्थानीय जनता प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु।
कोरोना संक्रमण नियन्त्रण रोकथामका लागि नेपाल सरकारले जारी गरेको लकडाउनको अवधिमा स्थानीय जनतालाई कोरोना तथा अन्य संभावित रोगको उपचारका लागि लकडाउन अवधिमै औषधि स्वास्थ्य सामग्रीहरुको पर्याप्त भण्डार र वितरणको व्यवस्था मिलाइएको छ । स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य क्षेत्रको जनशक्तिको अभाव नहोस् भन्नका लागि स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित कर्मचारी करारमा भर्ना गरी स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६५ र ६६ वमोजिमका राजश्व परामर्श समिति र स्रोत अनुमान तथा बजेट निर्धारण समितिको सिफारिसको आधारमा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम,अनुदान, नेपाल

सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय हस्तान्तरण, प्राप्त मार्गदर्शनमा रही दफा ६७ बमोजिमको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिको तर्फबाट गाउँकार्यपालिकाबाट स्वीकृत तपशिल बमोजिमको आगामी आ.व. २०७८।०७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

गाउँपालिकाका नीति तथा कार्यक्रम र वजेटका प्राथमिकताहरु

अब म गाउँपालिकाका प्राथमिकता तथा आगामी बजेटका सिद्धान्तहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

हाम्रो देश र समग्र विश्व नै निरन्तर कोरोना संक्रमणको अप्ठयारो परिस्थितिमा गुज्रिएको यस परिवेशमा देश र जनताका प्राथमिकताहरु केही परिवर्तन भएका छन् । जनताको जिउज्यान र स्वास्थ्यको सुरक्षा विश्वव्यापी प्राथमिकताको विषय बनेको छ । केही समयदेखिको लकडाउनको कारण विश्व, राष्ट्रिय तथा स्थानीय अर्थतन्त्र गम्भीर संकटमा परेको अवस्थामा अर्थतन्त्रका ती पक्षहरुलाई पुनर्जीवित गर्ने प्राथमिकता सिर्जना भएको छ । अर्थ व्यवस्थामा परेको असरका कारण रोजगारी गुमाउनेको संख्या बढ्दो छ । यसका लागि वैकल्पिक रोजगारीको अवस्था सिर्जना गर्नु सबै तहका सरकारको दायित्व बनेको छ । यी विषयहरुका अतिरिक्त स्थानीय अर्थव्यवस्थामा आत्मनिर्भरता कायम गर्नु, बहुपक्षीय साझेदारी वृद्धि गरी विकास क्रियाकलापलाई निरन्तरता दिनु लगायतका विषयहरुको सेरोफेरोमा गाउँपालिकाका प्राथमिकता, गाउँपालिकाले अबलम्बन गर्ने नीति, कार्यक्रम तथा बजेटका प्राथमिकताहरु देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

- कोरोनाको संक्रमण तथा अन्य सरुवा रोग नियन्त्रण, रोकथाम तथा पूर्व सजगता
- कोरोना संक्रमण जोखिमका संभावना भएका व्यक्तिहरुको लागि क्वारेनटाईन तथा आइसोलेशन व्यवस्थापन
- प्रभावित अर्थव्यवस्था पुनर्स्थापना तथा रोजगारी सिर्जना
- पूर्वाधार विकास
- आर्थिक आत्मनिर्भरता वृद्धि
- साझेदारी विकास नीति

आगामी आ.व. २०७८।७९को वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा देहायका विषयहरुलाई आधार मानिएको छ ।

- नेपालको संविधान र नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम
- आवधिक योजनाले परिलक्षित गरेका विषयहरु
- प्रादेशिक नीति तथा कार्यक्रम
- दीगो विकास र अन्तर्सम्वन्धित विषयहरु
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ का प्रावधानहरु
- स्थनीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ को व्यवस्थाहरु

बजेट तथा योजना प्राथमिकीकरणका आधारहरु

आगामी आ.व. को वजेट तथा योजना प्राथमिकताका लागि निम्न विषयहरुलाई आधार मानिएको छ ।

- स्थानीय स्तरबाट सिफारिश भइ आएका जनतालाई प्रत्यक्ष सेवामा सहयोग गर्ने योजना तथा कार्यक्रमहरु
- राष्ट्रिय तथा स्थानीय प्राथमिकताका विषयहरु
- सुशासन कायम गर्न योगदान पुऱ्याउने विषयहरु
- राजश्व वृद्धिमा सहयोगी हुने कार्यहरु
- विकास तथा समृद्धिमा योगदान पुऱ्याउने क्षेत्रहरु
- दिगो पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुरयाउने योजना तथा कार्यक्रमहरु
- वातावरण संरक्षण, मानव संशाधन विकास र सन्तुलित विकासमा टेवा पुऱ्याउने विषयहरु

प्रस्तुत नीति योजना तथा कार्यक्रमको सफलतापूर्वक कार्यान्वयन तथा लक्षित उपलब्धिहरु प्राप्त गर्न देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. **स्वास्थ्य, विपद व्यवस्थापन तथा राहत सम्बन्धि नीति**

- सबै वडाहरुमा रहेका अधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रको सेवालाई चुस्त दुरुस्त बनाउने नीति लिइनेछ ।
- बाढी पहिरोबाट क्षति पुगेका अत्यावश्यक संरचनाहरु बाटोघाटो,खानेपानी,पुल आदिको तुरुन्त मर्मत संभार गरी सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- कोरोना भाईरस लगायत अन्य प्रकोपजन्य सरुवा रोग बाट बच्न र बचाउन अपनाउनुपर्ने उपायहरु सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोभिड १९को जोखिमबाट सुरक्षित रहन तथा प्रकोप कम गर्न गाउँपालिका स्तरमा आवश्यक पर्ने थप क्वारेन्टिन स्थापना गर्ने र त्यसलाई व्यवस्थित गर्ने काम गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र जनस्वास्थ्य सेवालाई भरपर्दो, नागरिकमैत्री बनाउन आवश्यक परिमाणमा औषधि तथा स्वास्थ्य सामग्री निशुल्क वितरणको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको सुदृढीकरण तथा जनशक्ति व्यवस्थापनलाई थप प्रभावकारी वनाइने र आगामी आ.व.को प्रारम्भदेखि नै हुम्डे स्वास्थ्य चौकीमा भिडियो एक्सरे सेवा र एक्सरे सेवा सुरुवात गरिनेछ र हुम्डे स्वास्थ्य चौकीलाई ५ शैयाको अस्पतालको रुपमा विकास गर्न पूर्वाधार निर्माण कार्यारम्भ गरिनेछ ।
- गाँउपालिका क्षेत्र भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाको संस्थागत सुदृढीकरणमा जोड दिईने छ ।
- गाउँक्षेत्रमा आइपर्ने प्राकृतिक विपत्तिहरुबाट हुने क्षति न्युनीकरण गर्न प्रकोप न्युनीकरण सम्बन्धि जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । प्रकोप सम्बन्धि पूर्व सूचना प्रणाली, प्रविधिहरुको प्रयोग लगायत विभिन्न विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने नीति लिइनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोपबाट जनधनको क्षति व्योहोरेका नागरिकलाई तत्काल राहतका लागि उचित सहयोग गर्ने नीति लिइनेछ । यसको लागि विपद् व्यवस्थापन कार्यका लागि आवश्यक पर्ने रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- विद्यालय स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गत सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुका प्राविधिकहरुलाई स्थानीय वडाका विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा अभिमुखीकरण प्रदान गर्ने, वडाका स्वास्थ्य संस्थाबाट नियमित रुपमा विद्यालय भिजिटको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँघर क्लिनिक मार्फत आम नागरिकहरुको टोलमा पुगी प्रेशर सुगर लगायतको स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य कर्मीहरु, महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरुको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालय उमेरका किशोरीहरुलाई निशुल्क सेनिटरी प्याडको व्यवस्था गरिनेछ ।
- मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- परिवार नियोजन किशोर किशोरी तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमलाइ निरन्तरता दिइनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति महिला उत्थान कार्यक्रम अन्तर्गतको सुत्केरी तथा गर्भवती महिलाको हवाई उद्धारका कार्यलाई समन्वयात्मक ढंगले कार्यान्वयन गरिनेछ । जसले गर्दा सुत्केरी तथा गर्भवती महिलाको अकालमा ज्यान जान दिनेछैन ।
- विपन्न नागरिक तथा जेष्ठ नागरिकको हकमा सहुलियतको व्यवस्था मिलाईनेछ र उक्त कार्यको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

२. **अर्थतन्त्रको पुनर्स्थापना तथा वैकल्पिक रोजगार प्रवर्धन र स्वरोजगार कार्यक्रम**

- कोभिड १९ ले पर्यटन व्यवसायमा परेको असरका कारण गाँउपालिका क्षेत्रको स्थानीय अर्थतन्त्रमा समेत गम्भिर असर परेको छ । पर्यटन व्यवसायी तथा यस क्षेत्रमा कार्यरत मजदुरहरुको आय र रोजगारीमा परेको प्रभावलाई कम गरी आगामी दिनमा पर्यटन व्यवसायलाई पुनर्जीवन दिनका लागि पर्यटन प्रवर्द्धनका विभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्नूपर्ने देखिन्छ । यसका लागि पर्यटकहरुलाई आकर्षक कार्यक्रम ल्याई सर्वप्रथम आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न पर्यटक प्याकेज कार्यक्रमहरु संचालन गर्न स्थानीय व्यवसायीहरुलाई उत्प्रेरित गरिने छ र सो को सहजीकरण तथा समन्वयकर्ताको भूमिका गाँउपालिकाले निर्वाह गर्ने छ ।
- नेपाल सरकारले राष्ट्रसेवकलाई ल्याएको Leave Tourism लाई यस क्षेत्रमा आकर्षित गर्न विशेष कार्यक्रमहरु अवलम्वन गरिनेछ ।
- असर परेको पर्यटन व्यवसायलाई पुनर्जीवन दिन छिमेकी गाउँपालिका, पर्यटन सम्वद्ध संघसंस्थाहरु तथा निजी र अन्य सार्वजनिक क्षेत्रसँगको सहकार्य र समन्वयलाई विशेष ध्यान दिई समन्वयात्मक ढंगले कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

- अनलाइन पर्यटन सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- पर्यटन व्यवसायको पुनरुत्थान नहुँदा सम्मको लागि कृषि र पशुपालन व्यवसायलाई वैकल्पिक पेशा र व्यवसायको रुपमा विकास र संचालन गर्न कृषकहरुलाई आकर्षित गर्न आकर्षक प्याकेज कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ । त्यसका लागि कृषक अनुदान, निशुल्क विउविजन वितरण, कृषि आधुनिकीकरणका लागि मेशिनरी औजारमा अनुदान, पकेट विकास कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
- गाउँपालिका भित्रका वेरोजगार, मजदुर एवम् विभिन्न पेशाकर्मीहरुको तथ्याङ्क संकलन गरी अद्यावधिक गरिने तथा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास नीति

- योजनाबद्ध रुपमा विकास निर्माणका कार्यहरु अघि बढाइनेछ । आवधिक गाउँ विकास योजनालााई आगामी आ.व. २०७८।७९मा अद्यावधिक गरिनेछ ।
- ठूलो लगानी आवश्यक पर्ने र गाउँपालिकालाई प्राप्त बजेटले अपर्याप्त हुने खालका महत्त्वपूर्ण योजनाको सञ्चालनकालागि संघ, प्रदेश, तथा अन्य संस्था र निजी तथा सामुदायिक क्षेत्रसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- भौगोलिक परिवेशलाई मध्यनजर राख्दै गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरु र उपभोक्ता समिति सञ्चालन कार्यविधि सम्बन्धि ज्ञान भएका उपभोक्ताहरुलाई योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन प्रकृयामा सहभागि गराइने नीति लिइनेछ । साथै रु १० लाख वा सो भन्दा बढी रकमका योजनाहरु ठेक्का प्रक्रियाबाट सञ्चालन गरिने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने योजनाहरु मंसिर मसान्त भित्रमा सम्फौता गरिसक्ने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र शाखा सडक मर्मत सुधार तथा पैदलमार्ग निर्माण र व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रमा स्वच्छ र शुद्ध खानेपानीको सुविधा नपुगेको स्थानमा खानेपानीको सुविधा पुऱ्याउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाँउपालिकाको कार्यालय निर्माणका लागि जग्गा प्राप्ति भइ भवन निर्माण गरिएको जानकारी गराउन चाहन्छु । साथै थप संरचना निर्माण गर्ने कार्यका लागि संघ तथा प्रदेशसँग समन्वय गरिनेछ ।
- भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्दा उपभोक्ता समिति मार्फत् गरिने निर्माणमा अनिवार्य लागत सहभागिता हुनुपर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिईने छ ।।
- साझेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा पर्यटन पूर्वाधार, उत्पादन, धर्म संस्कृति, तथा चेतनामूलक कार्यक्रम तथा योजनाहरु प्राथमिकता दिइनेछ ।
- आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरुको रुची, रोजाई तथा आवश्यकता समेतलाई मध्येनजर राख्दै गाँउपालिका क्षेत्रको तलेखु देखी मनाङ सम्म वैकल्पिक पदमार्गको निर्माण कार्य सुरुआत गरिने छ ।
- पर्यटन विकासका लागि विश्रामस्थल, पार्किङस्थल, सार्वजनिक शौचालय, सून्दर बजार क्षेत्र निर्माणका लागि बहुआयामिक पर्यटनको अवधारणा अनुरुप कार्य अघि बढाइनेछ ।

४. शिक्षा सम्बन्धि नीति

- कोभिड १९ का कारण विद्यालयको पठन पाठनमा नकरात्मक असर परेको छ । विश्वव्यापी संक्रमण रोकिने अवधिको सुनिश्चितता नभएका कारण सभावना अनुसारका वैकल्पिक शिक्षाका उपायहरु अवलम्वन गरी पठन पाठन कार्यलाई अगाडी वढाईने छ ।
- विद्यार्थी संख्या अत्यन्त न्युन भएका विद्यालयहरु मर्ज गर्ने सरकारको नीति वमोजिम आवश्यकता र औचित्यका आधारमा विद्यालयहरु मर्ज गर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
- विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार र सुविधाहरुको न्यूनत्तम मापदण्ड निर्माण गरी उक्त मापदण्ड अनुसार विद्यालय विकास गरिनेछ ।
- सबै विद्यालयमा इन्टरनेट सेवाको पहूँच पुऱ्याइने नीति लिइनेछ ।
- समग्र शैक्षिक प्रशासनलाई व्यवस्थित गर्न गाउँ शिक्षा ऐन तथा नियमावली एवम् आवश्यक कार्यविधि तथा मापदण्डहरु तयार गरी लागू गरिनेछ ।
- शिक्षाको पहुँचमा सबै बालबालिकालाई ल्याउन विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अभिभावक शिक्षालाई विस्तार गरिनेछ

- सबैका लागि शिक्षा र गुणस्तरीय शिक्षाको प्रत्याभुति दिँदै यस क्षेत्रमा घट्दै गईरहेको विद्यार्थी संख्यालाई वृद्धि गर्न विशेष पहल गरिने छ ।
- विद्यार्थीहरुको चौतर्फी विकासका लागि अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने र अन्तर विद्यालय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालय शिक्षक शिक्षिकाहरुको क्षमता अभिवृद्धिका लागि मागमा आधारित क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने तथा प्रधानाध्यापक, शिक्षक,कर्मचारीहरुलाई इमान्दार नैतिकवान र कर्तव्यनिष्ठ बन्ने वातावरण बनाइनेछ ।
- विद्यालय व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न तालिमको व्यवस्था गरी विद्यालय सुशासनमा जोड दिईने छ ।
- औपचारिक शिक्षामा संलग्न नभएकाहरुलाई प्रौढ शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षाा जस्ता शिक्षाका वैकल्पिक उपयहरु अपनाई पूर्ण साक्षर गाउँपालिका वनाउने नीति लिइनेछ ।
- गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका बनाई बाल अधिकार संरक्षण तथा बालबालिकाको क्षमता अभिवृद्धिको लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

५. कृषि,पशुपालन तथा सहकारी सम्बन्धि नीति

- कृषिबालीहरुको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न कृषक समूहको विकासमा जोड दिने नीति लिइनेछ ।
  कृषि क्षेत्रको विकासमा सहकारी संस्था कृषक कृषि समूहलाई अभिमुखीकरण तथा तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विषालु र रसायनमुक्त खानेकुराहरु निरुत्साहित गर्दै अर्गानिक खानेकुराहरु बेच्न तथा खान प्रोत्साहित गरिनेछ ।समुदाय तथा करेसाबारीमै प्राप्त हुने औषधिजन्य वनस्पतिहरुको प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- यस गाउँपलिका क्षेत्रमा थप स्याउ पकेट क्षेत्र विकास गरी स्याउ खेती गर्ने किसानलाई स्याउको विरुवामा अनुदान दिने व्यवस्था गरिनेछ । विरुवा र प्राविधिक सहयोगका लागि सहजीकरण गरिनेछ ।
- पहिचानमा आएका पकेट क्षेत्र स्याउ ,आलु ,फापर आदिको लागि आवश्यक व्यवस्थापन गर्न प्रदेश र संघसंग सहकार्य गरिनेछ ।
- स्याउ भण्डारण केन्द्र तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रमको उद्देश्य बमोजिम पकेट, ब्लक, जोन र सुपर जोन को अवधारणा बमोजिम सघन बाली उत्पादन प्रशोधन र बजारीकरण कार्यमा संलग्नलाई संघ र प्रदेशमा जोडिदिन प्रोत्साहनको नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएका तथा कोभिड १९को कारणले पुरानो व्यवसाय गुमाएका युवाहरुलाई लक्षित गरी उन्नत पशुपालन तथा व्यवसायिक कृषि पेशालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- याक, च्याङग्रा, भेडाबाखा आदि पालनमा प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था तथा नतिजाको आधारमा कृषक पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशुपंक्षी लाग्ने महामारी रोग नियन्त्रणका लागि निशुल्क खोप तथा आवश्यक पर्ने औषधिको व्यवस्था गरिनेछ ।
- घाँसको विउ र विरुवामा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषि उपजको यथोचित मूल्य प्राप्त गर्न कृषक समूह कृषि सहकारी संस्था तथा उद्यमीहरु मध्येबाटै बजार समिति गठन गरी स्थानीय उत्पादनको बजारीकरणको पहल गरिनेछ । कृषि उपजको बजारीकरण, उत्पादित सामग्रीहरुको भण्डारण तथा ढुवानीमा निजी तथा सहकारी संस्थाहरुलाई उत्प्रेरणा दिने कार्यमा संघ र प्रदेशसंग समेत सहकार्य गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा तरकारीमा आत्मनिर्भर हुने प्रयास स्वरुप कृषकहरुलाई मागका आधारमा तरकारी तथा फलफुलका विउविजनहरु निशुल्क रुपमा वितरण गरिने छ र कृषि औजार, उपकरणमा विशेष अनुदान उपलव्ध गराईने छ ।
- कृषकहरुको ज्ञान,सीपलाई दक्ष बनाउन स्तरोन्नति गर्न तालिम तथा गोष्ठिको आयोजना गरिने छ ।
- सहकारी संस्थाको विकास र विस्तारका लागि आवश्यकताका आधारमा सहकारीकर्मिलाइ आधारभुत सहकारी तालिम तथा सहकारी व्यवस्थापन तालिम उपलव्ध गराईने छ र उच्चस्तरीय सहकारी तालिमका लागि प्रदेश तथा केन्द्रमा पहल गरिने छ ।
- सिंचाइ योग्य फाँटहरु तथा थप कृषि पकेट क्षेत्रको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा विभिन्न परम्परागत र आधुनिक प्रविधिको माध्यमबाट खेर गएको पानी र जमिनको उपयोग गरी कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
- बाँझो जग्गालाई कृषि उत्पादनमा उपयोग गरी कृषि उत्पादन वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ।

६.उद्योग वाणिज्य तथा बजार व्यवस्थापन

- प्रचलित कानुन बमोजिम स्वीकृति नलिएका र दर्ता नभएका उद्योग, व्यापार तथा अन्य जुनसुकै व्यवसायलाई अनिवार्य रुपमा दर्ता गराउने नीति लिइनेछ । दर्ता नगरी संचालनमा रहेका तथा नवीकरण नगरेका व्यवसायीलाई नवीकरण र दर्ता गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
- बाटोको क्षेत्राधिकार भित्र कुनै पनि घर निर्माण गर्न पाइने छैन । पुराना बनीसकेका घरहरुको हकमा भने बिस्तारै प्रक्रियामा जाने नीति लिइनेछ ।
- गाँउपालिका क्षेत्र भित्र जुनसुकै प्रयोजनका लागि वन्ने घरहरु निर्माण गर्दा अनिवार्य रुपमा नक्सापास गरी मात्र निर्माण गर्नुपर्ने नीति अवलम्वन गरिने छ । यसका लागि आवश्यक पर्ने कानुनी आधारहरु तयार गरिने छ ।
- व्यापार व्यवसाय तथा होटल संचालकहरुले आफनो व्यवसाय सँग सम्वन्धित मुल्यसुची अनिवार्य रुपमा सवैले देख्ने गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था लागु गरिने छ ।

७. *पर्यटन विकास वातावरण तथा सरसफाई नीति*

- यस मनाङ डिस्याङ गाँउपालिकाको मुख्य पेशाको रुपमा रहेको पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्धनका लागि उच्च प्राथमिकताका साथ कार्य गरिने छ ।
- कोभिड १९ का कारण धरासायी वनेको पर्यटन व्यवसायलाई पुनर्जिवन दिनका लागि विभिन्न प्रवर्धनात्मक कृयाकलाप संचालन गरिने छ ।
- धार्मिक गुम्बाहरु ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थान मेलेरेप्पा केभ, ऐतिहासिक घलेराजाको दरबार, ने गुफा, स्वर्गद्वारी आदिको सून्दरता संरक्षणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- पर्यटकहरुलाई खान, बस्न, पथप्रदर्शन गर्ने कार्यमा सहयोग पुग्ने गरी हस्पिटालिटि म्यानेजमेन्ट सम्बन्धि तालिम कार्यक्रमलाई जोड दिईने छ ।
- गंगापूर्ण ताल मिलेरेपा गुफा ,ढिकुरपोखरी, आइस लेक, ग्रीन लेक पिसाङ आदि गाउँका पर्यटकीय स्थल संरक्षण र सम्वर्द्धन गरिनेछ ।
- वैकल्पिक पर्यटक पदमार्ग विकास र व्यवस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ । तल्लो पिसाङ हुँदै हुम्डे मनाङ जाने सडक मार्ग उच्च हिमपातका कारण बारम्बार अवरुद्ध भइरहने र बाटो खुलाउन वर्षेनी ठूलो लगानी गर्नुपर्ने हुँदा यसको विकल्पको रुपमा माथिल्लो पिसाङ, घ्यारु, ङावल हुँदै हुम्डे मनाङ लगायतका मथिल्लो भेगमा यातयात सूचारु गर्न वैकल्पिक सडकको रुपमा स्तरोन्नतिको कार्यलाई अघि बढाइने नीति लिइनेछ ।
- यस गाउँपालिका क्षेत्रका सबै बस्नी तथा पर्यटकीय क्षेत्रलाई समेट्ने गरी वैकल्पिक पदमार्गको निर्माण कार्य आरम्भ गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका धार्मिक, साँस्कृतिक, पर्यावरणीय, साहसिक पर्यटन (रक क्लाइम्बिङ, स्नो स्केटिङ आदि) लाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई व्यवस्थित पर्यटकीय गन्तव्य वनाउन सघन सूचन तथा तथ्यांक सहितको डकुमेन्ट्री निर्माण गरिनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न गाँउपालिका क्षेत्रको पहिचान दिने डकुमेन्ट्री, फोटोहरु,पर्चा पम्प्लेट मार्फत् प्रचार प्रसार गरिने छ ।
- गाँउको सौन्दर्य, प्राकृतिक सम्पदा तथा वातावरणको संरक्षण तथा सम्वर्धनका लागि वातावरण संरक्षण तथा सरसफाईलाई जनस्तरबाटै गर्ने र गराउने गरी स्थानीय जनताको उत्प्रेरणात्मक परिचालन गरिने छ ।
- सडक छेउ तथा वस्तीहरुका फोहोर व्यवस्थापन गर्न टोल सुधार समिति गठन गरिनेछ ।

८. *राजश्व र वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धि नीति*

- आर्थिक ऐनले निर्दिष्ट गरेका कर,दस्तुर ,सेवा शुल्कबाट गाउँपालिकाको आयस्रोत अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- संकलित राजश्व वडाहरुबाट इन्ट्री गर्न मिल्नेगरी सफ्टवयर सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाँउपालिका क्षेत्रभित्र संचालन हुने सवै पेशा व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याईने छ । आगामी आं.व. देखिनै न्युनतम करका दरहरु कायम गरी करारोपण गरिने छ ।
- प्राकृतिक सोत साधनको उपयोग, विक्रि वितरण तथा उत्खननमा उल्लेखनीय राजश्व संकलन हुन नसकेको र अवैधानिक तरिकाले उत्खनन तथा संकलन गर्ने नदिजन्य सामाग्रीको कानुनी तरिकाले संकलन तथा विक्रि वितरण गर्नका लागि विशेष पहल गरिने छ ।

- नेपालको संविधान, क्षेत्रगत कानुनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी विभिन्न क्षेत्रलाई करको दायरामा ल्याईने छ ।
- करदाताको सुविधा तथा सहुलियतलाई ध्यानमा राखि स्थायी लेखा नम्वर लिने, मुल्य अभिवृद्धि करमा जान चाहाने करदाताका लागि नेपाल सरकारका सम्वन्धित निकाय सँग समन्वय गरी स्थानीय तहमै कर डोर ल्याउने कार्यमा लागि गाँउपालिकावाट सहजीकरण गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको दीर्घकालीन आयस्रोत अभिवृद्धिका लागि मालपोत करलाई जग्गाको मूल्याङ्कनको आधारमा लिइने व्यवस्था मिलाइनेछ । घरधुरीकरलाई विस्थापन गरी एकीकृत सम्पत्ति कर लागू गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- करको दायरा फराकिलो बनाइनेछ । गाउँपालिका भित्र संकलन हुने सबै प्रकारका राजश्व रकम इ विलिङ मार्फत् गर्नेगरी कार्यारम्भ गरिनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा संकलन गरी गाँउपालिका वाहिर निकासी हुने जडिवुटीको संकलन तथा निकासीका लागि गाँउपालिकाले आफनो अधिकार क्षेत्र भित्र कर दस्तुर लगाईने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
- कर प्रशासनलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन प्रविधिमा आधारित प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ। स्थानीय स्थायी राजश्वका स्रोतको खोजी गरिनेछ ।
- राजश्व प्रशासन सुधारका लागि गाउँपालिका कर्मचारी, वडा सचिव र सहायक कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- फजुल र अनुत्पादक खर्चलाई कटौती गरी चालू खर्चमा मितव्ययीता कायम गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समितिलाई पेश्की दिने प्रणालीलाई निरुत्साहित गरी कामको मल्यांकनको आधारमा भुक्तानी दिने नीति लिइनेछ ।
- हालसम्मको वेरुजु पहिचान गरी पेश्की फर्छयौट गर्नको लागि लेखा समितिलाई सक्रिय वनाइ अघि बढाइनेछ ।

९ . *सुशासन सम्बन्धि नीति*

- जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाँउपालिकावाट भए गरेका कार्यहरुमा पारदर्शिता कायम गर्न सम्पादित कृयाकलाप निरनतर रुपमा कार्यालयको वेभसाईट मार्फत सार्वजनिक गरिने छ ।
- गाउँपालिकामा स्थायी संरचना रहने कर्मचारीहरुलाई सुशासनको प्रत्याभूति जनतामा पुऱ्याउने कार्यका लागि आवश्यक रुपमा मौद्रिक र गैर मौद्रिक प्रोत्साहन प्रदान गरिनेछ ।
- स्थानीय तहलाई संविधान प्रदत्त अधिकार क्षेत्रका विषयमा आवश्यक पर्ने कानूनहरु आगामी आ.व. मा प्राथमिकताका साथ तर्जुमा गरिने छ ।
- कर्मचारीहरुको कामलाई मर्यादित एवम् अनुशासित बनाउन कर्मचारी आचारसंहिता तयार गरी लागू गरिनेछ । गुनासो सुन्ने अधिकारी, सूचना पाटी, नागरिक वडापत्र, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाईलाई निरन्तरता तथा प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनमा ल्यइनेछ ।
- गाउँपालिकाबाट वितरित हुने सबै किसिमका भुक्तानीहरु बैंक खाता मार्फत् भुक्तानी दिइनेछ । बैंक खाता नभएका उपभोक्ता समितिसँग गाउँपालिकाले कारोवार गरिने छैन ।
- गाउँसभाबाट स्वीकृत भौतिक निर्माण सम्बन्धि योजनाहरु प्राविधिक दृष्टिकोणबाट गर्न सम्भव नदेखिएको अवस्थामा बाहेक संशोधन गरिने छैन ।
- वर्षको अन्त्यमा वजेट सक्ने परिपाटिको अन्त्य गर्न गाउँसभाबाट स्वीकृत भौतिक निर्माण सम्बन्धि योजनाहरु पहिलो चौमासिक भित्र कार्यन्वयन प्रक्रियामा लगिनेछ ।
- उपभोक्ता समितिको कार्य गुणस्तरीय तथा छिटो छरितो बनाउन गाउँ कार्यपालिकामा सम्झौता पश्चात् अन्य प्राविधिक मूल्याङ्कन अनुगमन लगायतका कार्य वडामा केन्द्रित गरी उपभोक्ता कार्यालय धाउने प्रचलनलाई कम गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायतका कार्यक्रमलाई पूर्णरुपमा बैंकिङ प्रणाली मार्फत् वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय न्यायिक समितिद्वारा गाउँमा हुने विभिन्न किसिमका विवाद समाधानका लागि मेलमिलाप र मध्यस्थता गरिनेछ । वडास्तरमा समेत मेलमिलाप सम्बन्धि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी सहजीकरण गरिनेछ ।
- विभिन्न शाखाहरुको लागि आवश्यक पर्ने प्राविधिक सामग्रीहरु थप गरी सेवालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- गाँउपालिका र वडा कार्यालयविच सिधा विद्युतिय सम्पर्क कायम गर्न नेटवर्किङको कार्य आगामी आ.व. मै सम्पन्न गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको नयाँ प्रशासनिक भवनलाई भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न बनाइनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,संघीयता लागू भए पश्चात् र स्थानीय सरकारको व्यवहारिक अभ्यासका प्रारम्भिक चरणको निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको पहिलो कार्यकाल भएका कारणले पनि अधिकांश समय पद्धति निर्माण र सिकाईमा विताउनु परेको अवस्था छ । गाँउपालिका शासन पद्धति संचालनको लागि पद्धतिको सुरुआत सँगै अव वामे सर्ने प्रकृयामा भएका कारण आगामी दिनहरुमा विकास र शासनका कृयाकलापहरुको गति अलि तिव्र हुने देखिन्छ । सानतिना कामको लागि जिल्ला धाउनुपर्ने बाध्यतामाकमी आएको महशुस गरिएको छ । गत तथा चालू आर्थिक वर्ष कोरोना कहरका कारण थप कष्टकर रह्यो । साथै, अहिलेसम्मकै ठूलो प्राकृतिक प्रकोपका कारण क्षतिग्रस्त यस गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानमा उद्धारकार्यमा खटिनुहुने सम्पूर्ण व्यक्तित्वहरुमा धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यस विशिष्ट अवस्थामा पनि गाँउपालिकाका कृयाकलाप संचालन गर्न र रोगको संक्रमण नियन्त्रणको सहकार्यमा सहयोग र साथ दिनुहुने सवैमा पुन धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

मैले माथि सक्षेपमा प्रस्तुत गरेको यस गाँउपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यन्वयनका लागि सवै क्षेत्रवाट उल्लेखनिय सहयोग र सद्भावको पूर्ण आशा गरेको छु ।

गाँउपालिकाको यस नीति र कार्यक्रम तर्जूमा गर्न मार्गदर्शन गर्ने नेपाल सरकारका निकायहरु, प्रदेश सरकार, स्थानीय जनता, गाँउपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु लगायत सवैप्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छु ।

यस नीति तथा कार्यक्रम तयार पार्न अहोरात्र खटिनुहुने गाँउपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सवै कर्मचारी मित्रहरुमा विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

अन्तमा गाउँपालिकाको श्रीवृद्धिका लागि गाउँपालिकावाट संचालित सवै कार्यक्रम तथा कृयाकलापको सफल कार्यन्वयनमा सवैको सधैं साथ र सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

धन्यवाद !

कान्छा घले
अध्यक्ष
मनाङ डिस्याङ गाँउपालिका
हुम्डे, मनाङ

मिति २०७८ असार १० गते

मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष श्री मेङ्खु गुरुङ्द्धारा मिति २०७८ असार १० गते गाउँसभामा प्रस्तुत मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को वार्षिक आय व्याय विवरण

यस गरिमामय गाउँसभाका सभाध्यक्ष महोदय,
वडाध्यक्ष ज्युहरु
कार्यपालिकाका सदस्य ज्यूहरु,
गाउँसभाका सदस्य ज्यूहरु,
कर्मचारी मित्रहरु,
जुम मिटिङमा उपस्थित सम्पूर्ण मित्रहरु ।

सर्वप्रथम म संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि प्राण आहुती दिने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरुको स्मरण गर्दै भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
अध्यक्ष महोदय, मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको आगामी आर्थिक वर्ष ०७८/०७९ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने यस जुम सभामा पाल्नुहुने उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुमा मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका र मेरो व्यक्तिगत तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

कोभिड १९ को महामारीका कारण मानव जातिमाथि शताब्दीकै सबैभन्दा ठूलो संकट पैदा भएको छ ।यस महामारीबाट संक्रमित भइ जीवन गुमाउनुहुने नागरिकका शोकाकूल परिवारजनप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दै उपचाररत सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । सार्थ वाढी पहिरोको यस भयावह अवस्थावाट गुज्रिरहेको यस अवस्थामा सुरक्षित पुर्वक रहन अनुरोध गर्दछु । वाढि पहिरोको कारण आवतजावतमा परेको समस्या र कोरोना संक्रमण त्रासका कारण हामि आज जुमलिंक मार्फत यस महत्वपुर्ण कार्यमा लागेको अवस्था छ । वाढि पहिरोवाट जिउज्यान सुरक्ष ागर्न र यस गाउँपालिकामा संक्रमण रोकथामका लागि सजगता अपनाउन यस गाउँपालिकालाई सहयोग गर्नुहुने सबैमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दै आगामी दिनमा समेत यस्तै सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

यो बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, दीगो विकासका लक्ष्य, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारको आवधिक योजना, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारका अन्य कानुनहरु, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र कार्यपालिकाका सदस्यहरुबाट प्राप्त सुझाव र राजनीतिक दल एवं सरोकारवालाहरुको रायसुझाव समेतलाई आधार मानेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय, यस गाउँपालिकाको वृहत्तर हितलाई सर्वोपरी ठानी सीमित स्रोत र साधनको अधिकतम उपयोग गरी यस मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको सर्वाङ्गीण र सन्तुलित विकास गर्ने मूल उद्देश्यका साथ सर्वपक्षीय सहभागितामा तयार गरिएको यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेट तथा कार्यक्रम यस गरीमामय गाउसभामा गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले प्रस्तुत गर्नपाउँदा म आँफुलाई गौरवान्वित ठानेको छु ।

- विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस रोगको महामारी र बन्दाबन्दी (लकडाउन) का करण समस्त आर्थिक गतिविधि तथा विकास निर्माणका कार्य विगत ३ महिनादेखी प्रभावित भएका छन् । जसका कारण सार्वजनिक खर्चमा संकुचन हुने संशोधित अनुमान छ । यस गाउँपालिकाले गरेको महत्वपुर्ण कार्य र संशोधित आय र खर्चको अनुमान वजेट वक्तव्यको पुर्ण पाठमा समावेश गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय, अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्दछु ।

- कोरोना भाइरस रोगको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्नु,
- विपद व्यवस्थापन र क्षतिग्रस्त सार्वजनिक सम्पत्तीको पुनर्निमाण
- प्रिभावित अर्थतन्त्रलमई पुर्नस्थापना र रोजगारी सृजना गर्नु
- उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गर्नु,
- प्राप्त प्रतिफलको न्यायोचित वितरण गर्नु,,

- पर्यटन पुर्वाधार, आर्थिक पुर्वाधार तथा भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्नु,
- कृषिमा व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण र यान्त्रिकीकरणमा जोड दिनु ।

अध्यक्ष महोदय ,अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०७८।७९ का लागि को बजेटका कार्यक्रम तथा विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु

कोरोना रोगको रोकथाम र असर न्यूनीकरण तथा क्वारेन्टाईन व्यवस्थापन

- कोरोना भाइरस रोगको रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचारलाई प्रभावकारी वनाउन आवश्यक स्रोत र साधनको सुनिश्चितता गर्दै। जनस्वास्थ्य क्षेत्रलाई प्रभावकारी वनाउन अवलम्वन गरिएका पुर्ववत स्वास्थ्य कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिईएको छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाको संस्थागत सुदृढीकरणका लागि आवश्यक पर्ने वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- कोभिडका कारण मृत्यु हुने र आइ सि यु मा उपचार गराउनु पर्ने व्यक्तिलाई सहयोग गर्ने प्याकेजको व्यवस्था गरिएको छ ।

विपद् व्यवस्थापन, राहत र पुर्नस्थापना

- दैवि प्रकोपका लागि पुर्वतयारीका लागि आवश्यक कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- वाढि पहिरोवाट क्षतिग्रस्त भएका पुर्वाधारको यथासक्य पुनर्निमाण लगायतका कार्यका लागि विपद व्यवस्थापन कोषको परिचालन गरिने छ ।
- प्रकोपका घटनाहरु घटेमा सोको प्रतिकार्य, राहत र प्रकोप पिडितको राहत र पुर्नस्थापनका समेतका लागि प्रकोप व्यवस्थापन कोष मार्फत खर्च हुने गरी प्रकोप व्यवस्थापन कोषका लागि रु ५० लाख रुपैया विनियोजन गरिएको छ ।

रोजगारी सृजना तथा गरिबी निवारण

- आगामी आ.व.मा यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका वेरोजगार जनताको तथ्यांक संकलनको कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ । गाउँपालिकामा रहेका वेरोजगार जनताको लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतको प्रावधान वमोजिम रोजगार सृजनाका कृयाकलापहरु संचालन गरिने छ ।
- उद्यमशिलता वृद्धि तथा दिगो रोजगार प्रवर्धनका लागि लघु उद्यमी पहिचान गरी लघु उद्यम तालिम संचालन गरिने छ । यसका लागि नेपाल सरकारवाट संचालित कार्यक्रमको गाउँपालिका कार्यन्वयनलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- नेपाल सरकारको प्राथमिकताप्राप्त कार्यक्रमको रुपमा रहेको गरिब घर पहिचान कार्यक्रम अन्तर्गत मापदण्ड वमोजिम गरिब घर परिवार पहिचान गरी परिचय पत्र प्रदान गर्ने कार्य गरिने छ ।

भौतिक पुर्वाधार विकास तथा पर्यटन प्रवर्धन

- दिगो, नतिजामुलक तथा गुणस्तरीय पुर्वाधार विकासका लागि क्रमागत तथा ठुला योजनामा लगानीलाई प्राथमिकता दिने गाउँपालिकाको नीति वमोजिम चालु अवस्थामा रहेका सवै क्रमागत योजनाका लागि वजेट विनियोजन गरीएको छ । अपर पिसाङ पार्किङ निर्माण, पर्यटकीय स्थल ने गुफा जाने सिंढी निर्माण, भ्राका चौर संरक्षण कार्य, वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- गाउँपालिका क्षेत्रको भौतिक पुर्वाधार विकासमा दिगोपना कायम गर्नका लागि संभावना पहिचान, गुरुयोजना र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरीएका आयोजनाका लागि प्रदेश र संघीय सरकार सँग वजेट प्रस्ताव गरिने छ ।
- गाउँपालिकाको आफ्नो प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य पुरा गरिने छ र थप भवन लगायतका पुर्वाधारको कार्यका लागि आवश्यक वजेट विनियोजन गरिएको छ ।
- यस गाउँपालिकाको मुख्य पेशाको रुपमा रहेको पर्यटन क्षेत्रको दिगो विकासका लागि विशेष कार्यक्रम अगाडी सारिएको छ । पर्यटकीय पदमार्गको मर्मत, सुधार र स्तरोन्नती, वैकल्पिक पदमार्ग निर्माण, पर्यटन पदमार्गमा पुर्वाधारको विकास, पर्यटन प्रवर्धन कार्यक्रम लगायतका कार्यका लागि आवश्यक पर्ने वजेट विनियोजन गरिएको छ । पर्यटकीय क्षेत्रहरुको पहिचान, परिचय तथा प्रचार प्रसार गराई पर्यटकको संख्यामा वृद्धि गर्नका लागि गाउँपालिकास्तरीय डकुमेन्ट्री निर्माण

गर्ने कार्य चालु आ.व मा सम्पन्न हुन नसकेका कारण आगामि आ.व.मा सम्पन्न गरी प्रचार प्रसारलाई तिव्र पारिने छ ।

शिक्षा क्षेत्रको विकास र प्रवर्धन

- सामुदायिक विद्यालयमध्येबाट छनौट भएका विद्यालयलाइ आदर्श विद्यालय र नमूना विद्यालयको रुपमा विकास गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ ।
- शिक्षा क्षेत्रलाई थप व्यवथित गर्न पालिकास्तरीय शिक्षा ऐन निर्माण गरिने छ ,।
- सवै विद्यालयमा इन्टरनेट जडान गरी आधुनिक शिक्षा प्रदान गर्न सक्षम बनाउनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ
- विधार्थि संख्या न्युन भएका विधालय मर्ज गर्ने नीति अवलम्वन गरिएको छ
- शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि नेपाल सरकारको वित्तीय हस्तान्तरणका लागि विनियोजन रकमका अतिरिक्त थप वजेट विनियोजन गरेको छु ।

कृषि तथा सहकारी क्षेत्रको विकास

- कृषिलाई यस गाउँपालिकाको वैकल्पिक पेशा, रोजगारी तथा व्यवसायको रुपमा विकास गर्नका लागि खाश कार्यक्रमहरु अगाडी सारीएको छ ।
- कृषिमा व्यवसायीकरण, आधुनिकीकरण तथा यान्त्रिकीकरण गर्ने प्रयास स्वरुप आवश्यक पर्ने वजेट व्यवस्था गरिएको छ । व्यवसायीकरणका लागि पावर ट्रिलर तथा अन्य आवश्यक उपकरणहरु अनुदानमा उपलव्ध गराईने छ
- मागको आधारमा कृषकहरुलाई विभिन्न जातका विउविजन वितरण, साना सिंचाइ मर्मत, स्थानीय तथा हाईव्रिट जातका उच्च घनत्व भएको स्याउको विरुवा अनुदानको लागि आवश्यक पर्ने वजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- पशुपालन व्यवसाय विकासका लागि वाखा पकेट क्षेत्र, पशुस्वास्थ्य व्यवस्थापनका लागि आवश्यक औषधि तथा पशु स्वास्थ्य सामग्री खरिद, चौरी गोठहरुको स्तरोन्नतीका लागि गोठमा जस्तापाता, खानेपानी पाइप र विभिन्न स्थानमा ट्रेविज निर्माण लगायतका कार्य गर्नका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
- गाउँ गाउँमा वित्तीय पहुँच वृद्धिका लागि सहकारीताको विकास र विस्तार गर्न सहकारी प्रवर्धनको नीति अगाडी सारिएको छ । सहकारी विकासका लागि आवश्यक पर्ने वजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सुशासन तथा प्रभावकारी सार्वजनिक सेवा

- गाउँपालिकाको शासकीय सुधारका लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिने छ। गाउँ कार्यपालिकामा भएका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिको लागि विभिन्न तालिम र क्षमता विकास तालिमहरु संचालन गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री वनाउन विशेष पहल गरिने छ । यस कार्यका लागि आवश्यक पर्ने वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- गाउँपालिका तथा मातहतका वडा कार्यालयको संस्थागत सुदृढीकरणक लागि पर्याप्त वजेट विनियोजन गरेको छु ।
- प्रविधिमा आधिरित सार्वजनिक सेवाको प्रवर्धनका लागि कार्यपालिका तथा वडा कार्यालयहरुविच सिधा सम्पर्क कायम गर्नका लागि अन्तरकार्यालय नेटवर्किङको कार्य गरिने छ । यसले गर्दा वडाका कार्यालयका कृयाकलापहरु गाउँ कार्यपालिका कार्यालयवाट प्रत्यक्ष अनुगमन र नियन्त्रण गर्न सहज हुने देखिन्छ । यसका लागि आवश्यक पर्ने वजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- गाउँपालिको आर्थिक आत्मनिर्भरताका लागि अधिकारक्षेत्रका विषयमा कर तथा गैरकर राजश्व संकलन गर्न सकिने विषयमा संभाव्यता अध्ययन गरी आन्तरिक राजश्वको दायरा वृद्धि गर्नका लागि सम्वन्धित क्षेत्रको विज्ञको सहयोगमा राजश्व संभाव्यता अध्ययन तथा राजश्व सुधार कार्ययोजना निर्माण गरिने छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म बजेटमा उल्लेखित क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने बजेट स्रोत अनुमान तथा विनियोजन पस्ताव प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

सभाध्यक्ष महोदय, यसै गाउँसभाको अघिल्लो वैठकमा श्रदेय अध्यक्षले पेश गरी पारित गरेको नीति र कार्यक्रम र मैले माथि पेश गरेको विभिन्न क्षेत्रगत कार्यक्रम तथा योजनको कार्यन्वयनका लागि कुल रु २८ करोड ५८ लाख ८ हजार आवश्यक पर्ने अनुमान गरिएको छ । सो खर्च अनुमान मध्ये नेपाल सरकारवाट प्राप्त वित्तीय हस्तान्तरण तर्फको चालु खर्च समेत गरी चालु खर्च तर्फ रु.१४ करोड १० लाख र पुँजीतग तर्फ रु.१४ करोड ४८ लाख ८ हजार खर्च हुने अनुमान गरेको छु । यस्ता खर्चहरुको शिर्षकहरुमा निर्दिष्ट गरी शिर्षकगत विवरण अनुसुचिमा यसै साथ पेश गरेको छु ।

यसरी विनियोजन हुने खर्च व्यहोर्नका लागि देहाए वमोजिमको स्रोतको प्राप्तिको अनुमान गरेको छु ।

नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण अनुदानवाट प्राप्त रकम रु ७ करोड ४६ लाख ३३ हजार, अन्तरनिकाय वित्तीय हस्तान्तरणवाट प्राप्त हुने रकम रु. ८ करोड ९० लाख, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारवाट राजश्व वाँडफाँड वापत प्राप्त हुने रकम रु ४ करोड ३६ लाख ७५ हजार, आन्तरिक कर र गैरकर राजश्ववाट रु. ४५ लाख गरी कुल रु २१ करोड ९८ लाख ८ हजार प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु । यसरी प्राप्त हुने स्रोतसमेतवाट नपुग हुने रकम चालु आ.व. को विभिन्न शिर्षकवाट वचत हुने रकमवाट व्यहोरिने छ ।

अब म आगामी आर्थिक वर्षका लागि राजश्वका नीतिहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- हाल गाउँपालिकाको आन्तरिक राजश्व प्राप्तीको अवस्था निकै कमजोर छ। स्थानीय स्वशासन र आर्थिक आत्मनिर्भरता वृद्धिका लागि गाउँपालिकाको अधिकारक्षेत्र भित्रका करका आधारहरु फराकिलो पार्दै आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्न कर तथा गैर कर राजश्वको अधिकतम परिचालन गर्ने नीति अख्तियार गरिने छ ।
- साविकमा करारोपण गरिएका करका दरहरु यथावत राखि राजश्व परामर्श समितिको सिफारिस आधारमा कर तथा गैरकरका क्षेत्रहरु पहिचान गरी कराधार फराकिलो वनाईएको छ ।
- स्थानीय जनतालाई समयमै कर वुझाउन तथा कर करले होइन रहरले तिरौं भन्ने वानीको विकास गर्न कर सचेतनाका कार्यक्रमहरु संचालन गरी कर संकलन कार्यलाई सहज सरल वनाई नागरिकमैत्री कर प्रशासनमा जोड दिईने छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

- कर सम्वन्धि प्रस्ताव गरिएको आर्थिक विधेयक २०७८ तथा चालु तथा पुँजीगत खर्च समेत संलग्न गरिएको विनियोजन विधेयक २०७८ यसैसाथ प्रस्तुत गरेको छु। कर सम्वन्धि प्रस्ताव २०७८ श्रावण १ देखि लागू हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

अन्तमा, मैले माथि प्रस्तुत गरेको आ.व. २०७८।७९ को वजेट तथा कार्यक्रमको सफल कार्यन्वयनवाट यस मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षमा शासकीय पद्धती र विकासको मार्गमा नयाँ दिशा र गति लिनेछ भन्ने अपेक्षा गर्दै यसको सफल कार्यन्यनमा सहयोग गरिदिनुहुन म सवै पक्षसँग हार्दिक अनुरोध गर्दछु । यो बजेट तर्जुमाका लागि मार्गदर्शन गर्नुहुने गाउँपालिकाका श्रदेय अध्यक्ष, विभिन्न राजनीतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरु वडा अध्यक्षहरु, कार्यपालिकाका सदस्यहरु, विभिन्न राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी समाजसेवी, नागरिक समाज लगायत सवै पक्षको सुझाव, सल्लाह र सहयोगप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । बजेटको तयारीको क्रममा अहोरात्र खटिनुहुने गाउँपालिकाका सवै कर्मचारी मित्रहरुमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु र यो वजेटको कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरुको सहयोग हुने विश्वास लिएकी छु ।

धन्यवाद ।

मेङ्खु गुरुङ
उपाध्यक्ष
मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका
(जुम लिंक मार्फत)
१० असार २०७८
हुम्डे, मनाङ
जुम लिंक मार्फत

मनाङ डिस्याङ गाँउपालिका विनियोजन ऐन, २०७८

मनाङ डिस्याङ गाउँ पालिकाको आर्थिक बर्ष २०७८/७९ को सेवा र कार्यहरुको लागि स्थानीय सञ्चितकोषबाट रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन ।

गाउँसभामा पेश भएको मितिः २०७८/०३/१०

गाउँसभावाट पारित मिति २०७८/०३/३०

<u>प्रस्तावना</u>

मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७८।७९ को सेवा र कार्यहरुको लागि सञ्चितकोषबाट केही रकमखर्च गर्ने अधिकार दिन र सो रकम विनियोजन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२९ को उप-धारा (२) बमोजिम मनाङ डिस्याङ गाउँसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१.**<u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः</u> (१)** यस ऐनको नाम "मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७८" रहेको छ ।

(२) यो ऐन तुरुन्तप्रारम्भ हुनेछ ।

२.**<u>आर्थिक वर्ष २०७८।०७९ को निमित्त सञ्चित कोष बाट रकम खर्च गर्ने अधिकार</u>**: (१) आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को निमित्त गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति, विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुका लागि अनुसूची १ मा उल्लिखित चालू खर्च, पूँजिगत खर्चे रकम समेत गरी जम्मा रकम रु. २८,५८,०८००० (अक्षेरुपी अठ्ठाईस करोड, अन्ठाउन्न लाख आठ हजार मात्र) मा नबढाई निर्दिष्ट गरिए बमोजिम सञ्चितकोषबाट खर्च गर्न सकिनेछ ।

३. **<u>विनियोजनः</u>** (१) यस ऐनद्वारा सञ्चित कोष बाट खर्च गर्न अधिकार दिइएको रकम आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को निमित्त मनाङ डिस्याङ गाउँपालिको गाउँ कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरिनेछ ।

(२)उपदफा (१) माजुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कार्यपालिका, वडा समिति र विषयगत शाखाले गर्ने सेवा र कार्यहरुको निमित्त विनियोजन गरेको रकम मध्ये कुनैमा बचत हुने र कुनैमा अपुग हुने देखिन आएमा गाउँ कार्यपालिकाले बचत हुने शीर्षकबाट नपुग हुने शीर्षकमा रकम सार्न सक्नेछ । यसरी रकम सार्दा एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा रकमको १० प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुबाट अर्को एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुमा रकम सार्न तथा निकासा र खर्च जनाउन सकिनेछ । पूँजिगत खर्चतर्फ विनियोजित रकम अन्य चालू खर्च शीर्षकतर्फ सार्न सकिने छैन ।

तर चालु तथा पूँजिगत खर्चको एक शिर्षकवाट बाट सोही तर्फको अर्को शिर्षकमा रकम सार्न भने सकिनेछ ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एक शीर्षकबाट सो शीर्षकको जम्मा स्वीकृत रकमको १० प्रतिशत भन्दा बढ्ने गरी कुनै एक वा एक भन्दा बढी शीर्षकहरुमा रकम सार्न परेमा गाउँसभाको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

४) आ.व. २०७७।७८ का लागि विभिन्न शिर्षकहरुमा विनियोजित रकम मध्ये खर्च नभै बाँकी हुन गएको रकम मध्ये आगामी आ.व का लागि वार्षिक वचत अनुमान गरिए भन्द वढी रकम वचत हुन गएमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय वमोजिम कानून वमोजिम आवश्यक पर्ने सेवा र कार्यका लागि खर्च गर्न सकिने छ र त्यस्तो खर्चको रकम त्यस पछि वस्ने गाउँसभावाट अनुमोदन गराउनु पर्ने छ ।

अनुसुची -१

आय र व्ययको संक्षिप्त विवरण

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.न.	विवरण	अनुमानित रकम
आय तर्फ :		
१	आन्तरिक राजश्व	४५00000.00
२	राजश्व बाँटफाँट	४३६७५000.00
२.१	संघबाट प्राप्त हुने	३७१५६000.00
२.२	प्रदेशबाट प्राप्त हुने	६५१९000.00
३	वित्तिय हस्तान्तरण	१७१६३३000.00
३.१	समानिकरण अनुदान नेपाल सरकार	६९८00000.00
३.२	सशर्त अनुदान नेपाल सरकार	८७000000.00
३.३	समानिकरण अनुदान प्रदेश सरकार	४८३३000.00
३.४	सशर्त अनुदान प्रदेश सरकार	२000000.00
३.५	समपुरक अनुदान प्रदेश सरकार	८000000.00
जम्मा		२१९८0८000.00
व्यय तर्फ :		
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	५४,१५८,000.00
२	सामाजिक विकास	२४,५00,000.00
३	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	१४,९५0,000.00
४	सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास	३,000,000.00
५	पुर्वाधार विकास	७४,६00,000.00
६	आर्थिक विकास	१७,६00,000.00
७	स:सर्त अनुदान नेपाल सरकार	८७,000,000.00
८	स:सर्त अनुदान प्रदेश सरकार	२,000,000.00
९	समपुरक अनुदान प्रदेश सरकार	८,000,000.00
जम्मा		२८५,८0८,000.00
बचत (+) / न्युन (-)		(६६,000,000.00)
न्युन वित्त पुर्ति गर्ने स्रोत चालु आ.व.को वचत		६६,000,000.00
फरक		0.00

अनुसुची -२

राजश्व तथा प्राप्तिको अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

क.स	विवरण /शिर्षक	राजश्व संकेत	आ.व.२०७६/७७को यथार्थ	आ.व. २०७७/७८ को संशोधित	आ.व.२०७८/७९ को अनुमान
१	आन्तरिक राजश्व		३,५००,०००.००	४,०००,०००.००	४,५००,०००.००
१.१	भुमिकर/मालपोत	११३१४	०.००	२००,०००.००	२५०,०००.००
१.२	घरबहाल कर	११३२१	०.००	१२०,०००.००	३००,०००.००
१.३	पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	११४५२	०.००	४०,०००.००	०.००
१.४	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१४२२९	२,६५०,०००.००	१००,०००.००	१००,०००.००
१.५	दस्तुर	१४२४०	०.००	५०,०००.००	५०,०००.००
१.६	पार्किङ शुल्क	१४२४१	०.००	३०,०००.००	०.००
१.७	नक्सापास दस्तुर	१४२४२	०.००	२०,०००.००	१०,०००.००
१.८	सिफारिस दस्तुर	१४२४३	३०,०००.००	५०,०००.००	५०,०००.००
१.९	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	१४२४४	०.००	२०,०००.००	२०,०००.००
१.१०	नाता प्रमाणित दस्तुर	१४२४५	०.००	२०,०००.००	३०,०००.००
१.११	अन्य दस्तुर	१४२४९	७५०,०००.००	५०,०००.००	४९०,०००.००
१.१२	व्यवसाय रजिष्ट्रशन दस्तुर	१४२५३	७०,०००.००	८००,०००.००	८००,०००.००
१.१३	वन क्षेत्रको अन्य आय (जडिबुटी)	१४२६४	०.००	१,२००,०००.००	१,२००,०००.००
१.१४	व्यवसाय कर	१४६११	०.००	८००,०००.००	१,०००,०००.००
१.१५	बेरुजु	१५१११	०.००	५००,०००.००	२००,०००.००
२	राजश्व बाटँफाडँ		३७,६६७,६७३.२०	३८,४५२,०५३.००	४३,६७५,०००.००
२.१	संघबाट प्राप्त हुने		३६,३३३,८३६.६०	३६,४०३,०५३.००	३७,१५६,०००.००
२.१.१	मू.अ.क./अन्तःशुल्क	११४११/११४२१	३५,०००,०००.००	३५,९०३,०५३.००	३६,१५६,०००.००
२.१.३	वन क्षेत्रको रोयल्टी	१४१५३	०.००	०.००	०.००
२.१.४	खानी तथा खनिज सम्बन्धी रोयल्टी	१४१५४	०.००	०.००	०.००
२.१.५	जलस्रोत सम्बन्धी रोयल्टी	१४१५५	०.००	०.००	०.००
२.१.६	विद्युत सम्बन्धी रोयल्टी	१४१५६	०.००	०.००	०.००
२.१.७	पर्वतारोहण वापतको रोयल्टी	१४१५८	०.००	५०००००.००	१००००००.००
२.२	प्रदेशबाट प्राप्त हुने		१,३३३,८३६.६०	२,०४९,०००.००	६,५१९,०००.००
२.२.१	घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर	१४१७७	४१५,८३६.६०	५०००००.००	५०००००.००
२.२.२	सवारी साधन कर	११४५६	९१८,०००.००	१,०४९,०००.००	१,०१९,०००.००
२.२.३	मनोरञ्जन कर	११४७१	०.००	०.००	०.००
२.२.४	विज्ञापन कर	११४७२	०.००	०.००	०.००
२.२.५	दहत्तर बहत्तर	१४१५७	०.००	५०००००.००	५००००००.००

३	वित्तिय हस्तान्तरण		१६६,५२५,000.00	१७६,४८१,000.00	१७१,६३३,000.00
३.१	नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने		१४४,२४१,000.00	१५४,३00,000.00	१५६,८00,000.00
३.१.१	समानिकरण अनुदान	१३३११	६६,२00,000.00	६७,१00,000.00	६९,८00,000.00
३.१.२	सशर्त अनुदान चालु	१३३१३	७८,0४१,000.00	८७,२00,000.00	८७,000,000.00
१.१.३	विषेश अनुदान पुँजिगत	१३३१५	0.00	0.00	0.00
३.१.४	समपुरक अनुदान पुँजिगत	१३३१७	0.00	0.00	0.00
३.२	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने		२२,२८४,000.00	२२,१८१,000.00	१४,८३३,000.00
३.२.१	समानिकरण अनुदान	१३३११	११,७८४,000.00	१२,१८१,000.00	४,८३३,000.00
३.२.२	सशर्त अनुदान पुँजिगत	१३३१३	१0,५00,000.00	१0000000.00	२000000.00
३.२.३	विषेश अनुदान पुँजिगत	१३३१५	0.00	0.00	0.00
३.२.४	समपुरक अनुदान पुँजिगत	१३३१७	0.00	0.00	८000000.00
४	अन्य		३४,९00,000.00	१८६00000.00	६६000000.00
	जम्मा		२४२,५९२,६७३.२0	२३५,४८४,0५३.00	२८५,८0८,000.00
अट्ठाइस करोड अन्ठाउन्न लाख आठ हजार रुपैया मात्र ।					

अनुसुची -३

कार्यगत व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २0७८/७९

सि.न.	विवरण	प्रस्तावित रकम
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च	५४,१५८,000.00
२	सामाजिक विकास	२४,५00,000.00
३	वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	१४,९५0,000.00
४	सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास	३,000,000.00
५	पुर्वाधार विकास	७४,६00,000.00
६	आर्थिक विकास	१७,६00,000.00
७	सशर्त अनुदान नेपाल सरकार	८७000000.00
८	सशर्त अनुदान प्रदेश सरकार	२000000.00
९	समपुरक अनुदान प्रदेश सरकार	८000000.00
जम्मा		२८५,८0८,000.00
अट्ठाइस करोड अन्ठाउन्न लाख आठ हजार रुपैया मात्र ।		

अनुसुची -४

कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.न.	कार्यक्रम /खर्च शिर्षक	खर्च संकेत	आ.व.२०७६/७७ को यथार्थ	२०७७/७८ को संशोधित	आ.व.२०७८/७९ को अनुमान
१	पारिश्रमिक कर्मचारी	२११११	१२,०९६,०००.००	१४,०००,०००.००	१३,०००,०००.००
२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	२१११२	५,६००,०००.००	६,७००,०००.००	०.००
३	पोशाक भत्ता	२११२१	७००,०००.००	६००,०००.००	५१०,०००.००
४	स्थानिय भत्ता	२११३१	५,०४०,०००.००	४,१००,०००.००	३,२००,०००.००
५	महंगी भत्ता	२११३२	८६४,०००.००	९००,०००.००	७००,०००.००
६	फिल्ड भत्ता	२११३३	०.००	५००,०००.००	०.००
७	कर्मचारी बैठक भत्ता	२११३४	०.००	२००,०००.००	०.००
८	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	२११३५	२००,०००.००	३००,०००.००	०.००
९	अन्य भत्ता	२११३९	४००,०००.००	५००,०००.००	५००,०००.००
१०	पदाधिकारी बैठक भत्ता	२११४१	१००,०००.००	५००,०००.००	०.००
११	पदाधिकारीजन्य सुविधा	२११४२	२००,०००.००	२५०,०००.००	१२,०००,०००.००
१२	कर्मचारी कल्याण कोष	२१२१४	१६१,०००.००	२००,०००.००	६३८,०००.००
१३	पानी तथा बिजुली	२२१११	८०,०००.००	१००,०००.००	३००,०००.००
१४	संचार महसुल	२२११२	९५०,०००.००	९००,०००.००	८००,०००.००
१५	इन्धन (पदाधिकारी)	२२२११	३००,०००.००	३००,०००.००	०.००
१६	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	२२२१३	५००,०००.००	८००,०००.००	६००,०००.००
१७	बिमा तथा नविकरण खर्च	२२२१४	०.००	५००,०००.००	५००,०००.००
१८	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२२२२१	५००,०००.००	१,०००,०००.००	८००,०००.००
१९	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२२२३१	०.००	५००,०००.००	५००,०००.००
२०	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२२३११	९००,०००.००	१,५००,०००.००	२,०००,०००.००
२१	इन्धन अन्य प्रयोजन	२२३१४	२००,०००.००	२५०,०००.००	२५०,०००.००
२२	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सुचना प्रकाशन खर्च	२२३१५	०.००	७००,०००.००	७००,०००.००
२३	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	२२३१९	२,१६०,०००.००	२,१६०,०००.००	२,१६०,०००.००

२४	सेवा तथा परामर्श खर्च	२२४११	०.००	२,५००,०००.००	२,०००,०००.००
२५	सुचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२२४१२	०.००	१,२००,०००.००	१,५००,०००.००
२६	करार सेवा शुल्क	२२४१३	५,८८५,०००.००	५,७००,०००.००	३,०००,०००.००
२७	कर्मचारी तालिम खर्च	२२५११	०.००	९००,०००.००	१,०००,०००.००
२८	विविध कार्यक्रम खर्च	२२५२९	०.००	२५०,०००.००	२५०,०००.००
२९	अनुगमन, मुल्यांकन खर्च	२२६११	३०००००.००	७००,०००.००	-
३०	भ्रमण खर्च	२२६१२	३,५००,०००.००	३,०००,०००.००	३,०००,०००.००
३१	विविध खर्च	२२७११	६७६,८३६.६०	९७३,०५३.००	९५०,०००.००
३२	सभा सञ्चालन खर्च	२२७२१	३००,०००.००	५००,०००.००	५००,०००.००
३३	घरभाडा	२८१४२	६५०,०००.००	६५०,०००.००	६००,०००.००
३४	सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार भाडा	२८१४३	०.००	२००,०००.००	२००,०००.००
३५	भैपरी आउने चालु खर्च	२२९११	१,५००,०००.००	२,०००,०००.००	२,०००,०००.००
	जम्मा		४३,७६२,८३६.६०	५६,०३३,०५३.००	५४,१५८,०००.००
पाँच करोड एकचालिस लाख अन्ठाउन्न हजार रुपैया मात्र ।					

अनुसुची -५

सामाजिक विकास तर्फको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम
१	संस्कृति संरक्षण		९,६५०,०००.००
क	गुम्बामा किचेन र शौचालय निर्माण	वडा नं.२	२,०००,०००.००
ख	क्युबेशीमा माने निर्माण	वडा नं.३	५००,०००.००
ग	छेताची स्नान गृह र घट्ट निर्माण	वडा नं.३	१,५००,०००.००
घ	भ्राका गुम्बाको पुरानो किचन मर्मत	वडा नं. ५	१,०५०,०००.००
ङ	मसानघाट निर्माण	वडा नं.६	१,५००,०००.००
च	मनाङ गुम्वामा फर्निचर निर्माण	वडा नं. ६	५००,०००.००
छ	पुरानो खाङसारमा पर्खाल निर्माण	वडा नं.९	१,९००,०००.००
ज	छोर्तेन पर्खाल निर्माण तथा गुम्वाको भान्साकोठा निर्माण	वडा नं.९	७००,०००.००
२	लक्षित वर्ग		१,५००,०००.००
क	विपन्न तथा दलित उत्थान कार्यक्रम	विभिन्न वडा	३००,०००.००
ख	जेष्ठ नागरिक, बालबालिका, अपाङ्ग सम्बन्धी कार्यक्रम	विभिन्न वडा	६००,०००.००
ग	महिला सशक्तिकरण तालिम	कार्यपालिका	६००,०००.००
३	शिक्षा		२,५५०,०००.००
क	विद्यालयहरुको मर्मत सम्भार	कार्यपालिका	१,०००,०००.००
ख	विभिन्न विद्यालयहरुमा फर्निचर खरिद	कार्यपालिका	३००,०००.००
ग	शिक्षकहरुलाई सुचना तथा सञ्चार प्रविधि तालिम	विभिन्न विद्यालय	३००,०००.००
घ	आवश्यकताका आधारमा खेलकुद सामाग्री खरिद	विभिन्न विद्यालय	१५०,०००.००
ङ	पुस्तकालय व्यवस्थापन	गाउँपालिकाको कार्यालय	५००,०००.००
च	मन्टेश्वरी सामाग्री खरिद	वडा नं.१	३००,०००.००
४	स्वास्थ्य		१०,८००,०००.००
१	आधारभूत तथा आकस्मिक सेवाको लागि औषधी खरिद (पूर्वानुमान, परिमाण निर्धारण, तथा स्पेसिफिकेशन तयार गर्ने कार्यको समेत खर्च)	कार्यपालिका	९००००००.००
२	सर्जिकल सामान तथा उपकरण खरिद	कार्यपालिका	५००००००.००
३	वर्थिङ सेन्टरको लागि आवश्यक सामाग्रि खरिद	कार्यपालिका	५००००००.००
४	स्वास्थ्य संस्था सुदृढिकरण	कार्यपालिका	१५००००००.००
५	म. स्वा. स्वं. से हरुको लागि झोला खरिद	कार्यपालिका	१६००००.००
७	ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड सेवा विस्तार सम्बन्धि तालिम	कार्यपालिका	१०००००.००
८	गर्भवति स्याहार प्रोत्साहन कार्यक्रम	कार्यपालिका	८००००.००
९	किशोर किशोरी कार्यक्रम अन्तरगत महिनावारी स्बास्थ्य व्यवस्थापन (स्यानिटरी प्याड वितरण)	कार्यपालिका	६००००.००

१०	सिविर सञ्चालन तथा व्यवस्थापन (विभिन्न रोग सम्बन्धि)	कार्यपालिका	५०००००.००
११	औषधि, खोप लगायत अन्य सामाग्रि रिप्याकिङ तथा ढुवानी र पुन वितरण समेत	कार्यपालिका	१०००००.००
१२	विपन्न नागरिक उपचार सहुलियत कार्यक्रम	कार्यपालिका	२५००००.००
१३	दलित परिवारको स्वास्थ्य बीमामा प्रिमियम ५०% अनुदान	कार्यपालिका	५००००.००
१४	निशुल्क टिकट दर्ता (प्रति टिकेट रु. १० को दरले अनुदान)	कार्यपालिका	५००००.००
१५	६० वर्ष भन्दा माथिको दिर्घ रोगिहरुलाई निशुल्क औषधि वितरण	कार्यपालिका	५०००००.००
१६	अभिलेख तथा प्रतिवेदन फाराम छपाई	कार्यपालिका	१५००००.००
१७	माहामारी तथा प्रकोप जन्य	कार्यपालिका	५००००००.००
१८	क) कोरोना रोकथाम तथा उपचार		
	ख) कोभिड-१९ रोगका कारण मृत्यु भएमा परिवारलाई रु. १ लाखका दरले आर्थिक सहयोग		
	ग) कोभिड -१९ रोगका कारण आइसियुमा उपचार गराउनु पर्ने भएमा रु. ५० हजारका दरले आर्थिक सहयोग		
	घ) काममा खटिएका कर्मचारीको कोभिड-१९ रोगका कारण मृत्यु भएमा परिवारलाई रु. ५ लाखका दरले आर्थिक सहयोग		
१९	विवध खर्च	कार्यपालिका	४०००००.००
जम्मा			२४,५००,०००.००
दुई करोड पैतालिस लाख रुपैया मात्र ।			

अनुसुची -६

वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम
१	मर्स्याङ्दी नदी तटबन्धन (पिसाङ)	वडा नं. १	१,५००,०००.००
२	मर्स्याङ्दी नदी तटबन्धन (तलेखु)	वडा नं. १	५००,०००.००
३	घ्यारू पार्किङमा ग्यावियन निर्माण	वडा नं. २	८००,०००.००
४	घट्टेखोला तटवन्धन	वडा नं. ४	८००,०००.००
५	मुङजे चौरमा ढल निर्माण	वडा नं. ५	५००,०००.००
६	मुङजे तटवन्धन (क्रमागत)	वडा नं. ५	८००,०००.००
७	सपिगाउँ संरक्षण	वडा नं. ५	१,०५०,०००.००
८	टंकी गाउँको विचमा ढल निर्माण	वडा नं. ७	२,०००,०००.००
९	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	कार्यपालिका	७,०००,०००.००
जम्मा			१४,९५०,०००.००
एक करोड उन्पचास लाख पचास हजार रुपैया मात्र ।			

अनुसुची -७

सार्वजनिक सेवा, क्षमता विकास तथा सुशासन तर्फको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम
१	गाउँपालिकाका लागी अत्यावश्यक ल्यापटप खरिद	गाउँपालिका	५००,०००.००
२	पदाधिकारी क्षमता विकास तालिम	गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरु	१,०००,०००.००
३	वडा कार्यालय तथा मातहतका कार्यालयहरुको संस्थागत सुदृढीकरण	गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरु	१,५००,०००.००
जम्मा			३,०००,०००.००
तिस लाख रुपैया मात्र ।			

अनुसुची -८

पुर्वाधार विकास तर्फको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम
१	गाउँपालिका भवन निर्माण	हुम्डे	९,०००,०००.००
२	महिला समुह भवन अगाडी ढलान	वडा नं. १	७००,०००.००
३	पिसाङ वेशिको काठेपुल निर्माण	वडा नं. १	१,५००,०००.००
४	मेन्थाङदेखि घ्यारू जाने गोरेटो वाटो निर्माण	वडा नं. २	१,०००,०००.००
५	ने गुफा जाने सिंढि निर्माण (क्रमागत)	वडा नं. ३	१,५००,०००.००
६	हुम्डे गुम्वा जाने वाटो ढलान	वडा नं. ४	१,२००,०००.००
७	हुम्डे तिन धारा निर्माण	वडा नं. ४	५००,०००.००
८	घट्टेखोला देखि चिरक्युङ सम्म मोटर बाटो ढलान	वडा नं. ४	२,०००,०००.००
९	भ्राका चौरमा पर्खाल निर्माण	वडा नं. ५	७००,०००.००
१०	वडा कार्यालयको सुदृढिकरण	वडा नं. ५	४००,०००.००
११	ते टोलमा छपनि विछ्याउने	वडा नं. ६	२,०००,०००.००
१२	गंगपुर्ण ताल संरक्षण	वडा नं. ७	७,०००,०००.००
१३	भिर देखि गुम्वाको धारासम्म सिंचाई कुलो	वडा नं. ७	२५०,०००.००
१४	स्कुलको पछाडि पर्खाल निर्माण	वडा नं. ७	२५०,०००.००
१५	पिपलबोट देखि छोर्तेन सम्म पर्खाल निर्माण	वडा नं. ७	२,०००,०००.००
१६	वोझो गुम्वा जाने वाटो ढलान	वडा नं. ८	१,०००,०००.००
१७	टंक्योर देखि छोर्तेन सम्म जाने वाटो निर्माण	वडा नं. ८	६००,०००.००
१८	बोझो गुम्बा बाटो मर्मत	वडा नं. ८	१,०००,०००.००
१९	वडा कार्यालय अगाडी पर्खाल निर्माण	वडा नं. ८	६,४००,०००.००
२०	वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य चौकिको ढल निकास	वडा नं. ८	५००,०००.००
२१	खाङसार स्वास्थ्य चौकीमा सिढि निर्माण	वडा नं. ९	३००,०००.००
२२	वडा कार्यलयमा पर्खाल निर्माण	वडा नं. ९	३००,०००.००
२३	निर्मित पुर्वाधारहरुको मर्मत सम्भार	कार्यपालिका	२,०००,०००.००
२४	भैपरी आउने योजना	कार्यपालिका	१,०००,०००.००
२५	विभिन्न योजनाहरुको DPR तथा MASTERPLAN निर्माण	कार्यपालिका	३,०००,०००.००
२६	गाउँपालिकाको कार्यालयको भौतिक पुर्वाधार निर्माण	कार्यपालिका	२१,५००,०००.००
२७	गाउँपालिका भवनमा फर्निचर खरिद (पर्दा कार्पेट समेत)	कार्यपालिका	२,०००,०००.००
२८	समपुरक कोष	कार्यपालिका	५,०००,०००.००
जम्मा			७४,६००,०००.००
सात करोड छयालिस लाख रुपैया मात्र ।			

अनुसुची -९
आर्थिक विकास तर्फको व्यय अनुमान
आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम	कैफियत
१	कृषि		५,०००,०००.००	
क	मागको आधारमा बिउविजन वितरण	विभिन्न वडा	७००,०००.००	नि:शुल्क
ख	कृषि सामाग्री वितरण	विभिन्न वडा	४००,०००.००	५० प्रतिशत अनुदान
ग	बालि संरक्षण सामग्री	विभिन्न वडा	५००,०००.००	नि:शुल्क
घ	साना सिचाई मर्मत तथा सम्भार कार्यक्रम	विभिन्न वडा	५००,०००.००	नि:शुल्क
ङ	मिनिट्रेलर वितरण कार्यक्रम	विभिन्न वडा	५००,०००.००	५० प्रतिशत अनुदान
च	उच्च घनत्व (हाइडेन्सिटी) भएको स्याउको बिरुवा अनुदान	विभिन्न वडा	१,०००,०००.००	५० प्रतिशत अनुदान
छ	स्थानीय जातको स्याउको विरुवा वितरण	विभिन्न वडा	२००,०००.००	नि:शुल्क
ज	ग्रिनहाउसको प्लाष्टिक वितरण कार्यक्रम	विभिन्न वडा	५००,०००.००	५० प्रतिशत अनुदान
झ	सिडविन वितरण कार्यक्रम	विभिन्न वडा	७००,०००.००	५० प्रतिशत अनुदान
२	पशु सेवा		३,३००,०००.००	
क	(जस्तैः सुक्ष्मदर्शक यन्त्र, भ्याक्सिन राख्ने फ्रिज आदी)	कार्यपालिका	२००,०००.००	
ख	जै घाँस तथा क्लोभर घाँस	विभिन्न वडा	२००,०००.००	नि:शुल्क
ग	भेटेनरी औषधि तथा अन्य भ्याक्सिन खरिद	कार्यपालिका	९००,०००.००	
घ	पशु गोठमा जस्तापाता तथा पाइप वितरण	आवश्यकता अनुसार	१,०००,०००.००	नि:शुल्क
ङ	विभिन्न स्थानमा ट्रेविज निर्माण	विभिन्न वडा	२००,०००.००	
च	लुलु गाई संरक्षण	वडा नं. ६	५००,०००.००	
छ	लुलु गाई संरक्षण	वडा नं. ९	३००,०००.००	
३	सहकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	कार्यपालिका	१००,०००.००	
४	पर्यटन		९,२००,०००.००	
क	आन्तरिक पर्यटक प्रवर्द्धन कार्यक्रम	कार्यपालिका	१,०००,०००.००	
ख	DOCUMENTARY निर्माण	कार्यपालिका	१,०००,०००.००	
ग	पर्यटकिय पदमार्गमा शौचालय निर्माण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन	विभिन्न वडा	५,०००,०००.००	
घ	पर्यटकीय स्थानहरुको प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम	विभिन्न स्थान	५००,०००.००	
ङ	घ्युपार देखि पिसाङ पिक जाने पदमार्ग निर्माण	वडा नं. २	७००,०००.००	
च	मनाङवाट डावल आउने स्वागत गेट निर्माण	वडा नं. ३	१,०००,०००.००	
छ	खाङसार देखि तिलिचो ताल जाने बाटो मर्मत	वडा नं. ९	१,०००,०००.००	
जम्मा			१७,६००,०००.००	
एक करोड छयहत्तर लाख रुपैया मात्र ।				

अनुसुची -१०

आयोजना व्यवस्थापन तर्फको व्यय अनुमान

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

सि.नं	कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम	संचालित हुने स्थान	प्रस्तावित रकम
१	सार्वजनिक सुनुवाई	गाउँपालिका	२००,०००.००
२	सामाजिक परिक्षण	गाउँपालिका	३००,०००.००
३	चौमासिक तथा वार्षिक समिक्षा	गाउँपालिका	५००,०००.००
४	उपभोक्ता समिति अभिमुखिकरण तालिम	गाउँपालिका	५००,०००.००
५	योजना पुस्तिका, नापी किताब र अन्य कागजात छपाइ	गाउँपालिका	२००,०००.००
६	योजना अनुगमन तथा मुल्याङ्कन खर्च	गाउँपालिका	५००,०००.००
७	प्राविधिक शाखाका लागी आवश्यक उपकरण खरिद	गाउँपालिका	८००,०००.००
८	फिल्ड भत्ता	गाउँपालिका	४००,०००.००
९	प्राविधिक कर्मचारीहरुको तालिम	गाउँपालिका	५००,०००.००
१०	मोटरसाइकल खरिद	गाउँपालिका	५००,०००.००
जम्मा			४,४००,०००.००
चौवालिस लाख रुपैया मात्र ।			

मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको "आर्थिक ऐन, २०७८"

मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको ऐन, २०७८

गाँउसभावाट पारित भएको मिति :२०७८।३।

प्रस्तावनाः

मनाङ डिस्याङ गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७८।७९ को अर्थ सम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्नको निमित्त स्थानीय कर तथा शुल्क संकलन गर्ने, छुट दिने तथा आय संकलनको प्रशासनिक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २८८ को उपधारा (२) बमोजिम मनाङ डिस्याङ गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस ऐनको नाम "आर्थिक ऐन, २०७८" रहेको छ ।

(२) यो ऐन २०७८ साल श्रावण १ गतेदेखि मनाङ डिस्याङ गाउँपालिका क्षेत्रमा लागू हुनेछ ।

२. सम्पति कर : गाउँपालिपालिकाका क्षेत्रभित्र अनुसूचि (१) बमोजिम घरजग्गा कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

३. **भूमि कर (मालपोत)** यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र अनुसूचि (२) बमोजिम भूमि कर (मालपोत) लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

४. घर वहाल कर : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै आंशिक तवरले वहालमा दिएकोमा अनुसूचि (३) बमोजिम घर जग्गा वहाल कर लगाइने र असूल गरिनेछ ।

५. व्यवसाय करः गाउँपालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारका आधारमा अनुसूचि (४) बमोजिम व्यवसाय कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

६. **जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु करः** गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडिबुटी, वनकस, कवाडी माल र प्रचलित कानूनले निषेध गरिएको जीवजन्तु वाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छाला जस्ता बस्तुको व्यवसायिक कारोवार वा निकासी गरेवापत अनुसूचि (५) बमोजिमको कर लगाइने र असूल उपर गरिनेछ ।

७. **सवारी साधन करः** गाउँपालिका क्षेत्रभित्र दर्ता भएका सवारी साधनमा प्रदेश कानुनमा व्यवस्था भए भए वमोजिम सवारी साधन कर लगाईने छ ।

८.विज्ञापन कर : गाउँ पालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा प्रदेश कानुनमा व्यवस्था भए वमोजिम विज्ञापन कर लगाइने छ ।

९.मनोरन्जन कर : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने मनोरन्जन व्यवसाय सेवामा अनुसूचि (६) बमोजिम मनोरन्जन कर लगाइने र असुल उपर गरिनेछ।। तर, प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ।

१०. बहाल बिटौरी शुल्क : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र आफुले निर्माण, रेखदेख वा संचालन गरेका हाट बजार वा पसलमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार बहाल बिटौरी शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

११. पार्किङ शुल्क : गाउँ पालिका क्षेत्रभित्र कुनै सवारी साधनलाई पार्किङ सुविधा उपलब्ध गराए वापत अनुसूचि (७) बमोजिम पार्किङ शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

१२. ट्रेकिङ्ग, कोयोकिड, क्यानोइङ्ग, बन्जी जम्पिङ्ग, जिपफ्लायर र ऱ्याफ्टीङ्ग शुल्क : गाउँ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र ट्रेकिङ्ग, कायोकिड, क्यानोइङ्ग, बन्जी जम्पिङ्ग, जिपफ्लायर र ऱ्याफ्टीङ्ग सेवा वा व्यवसाय संचालन गरेवारत गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

१३. सेवा शुल्क, दस्तुर : गाउँपालिकाले निर्माण, संचालन वा व्यवस्थापन गरेका अनूसूचि (८) मा उल्लिखित स्थानीय पूर्वाधार र उपलब्ध गराइएको सेवामा सेवाग्राहीबाट सोही अनुसूचिमा व्यवस्था भए अनुसार शुल्क लगाइने र असूल उपर गरिनेछ।

१४. पर्यटन शुल्क : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र प्रवेश गर्ने पर्यटकहरुवाट अनुसूची (९) मा उल्लिखित दरमा पर्यटन शुल्क लगाईने र असुल उपर गरिनेछ। तर, प्रदेश कानुनमा अन्यथा व्यवस्था भएको अवस्थामा सोहि बमोजिम हुनेछ। तर पर्यटन प्रवर्धन गर्ने कार्यका लागि कुनै समय उक्त रकम नलिनु उपयुक्त देखिएमा गाउँपालिकाले गाउँकार्यपालिकाले केही समयका लागि तोकिएको शुल्क नलिन पनि सक्ने छ।

१५. पुर्वाधार उपयोग कर : गाउँपालिकाले निर्माण, संचालन तथा मर्मत संभार गरेका सडक लगायतका पुर्वाधारमा अनुसुची (१०) मा उल्लेख भए वमोजिको प्रवेश शुल्क लगाईने र असुल गरिने छ।

१६. दहत्तर वहत्तर शुल्क : यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उपलब्ध हुने नदीजन्य तथा खानीजन्य वस्तुको संकलन तथा निकासी वापत अनुसुची (११) मा उल्लेख भए वमोजिमको दरमा शुल्क लगाईने र असुल गरिने छ।

१७.कर छुट : यस ऐन बमोजिम कर तिर्ने दायित्व भएका व्यक्ति वा संस्थाहरुलाई सामान्यतया कुनै पनि किसिमको कर छुट दिईने छैन। तर विशिष्ट अवस्थामा कर छुट दिनुपर्ने भएमा गाँउ कार्यपालिकाले औचित्य समेत खुलाई निर्णय गर्न सक्नेछ र सो निर्णय ततपश्चात वस्ने गाँउसभावाट अनुमोदन गराउनुपर्ने छ।

१८. कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धि कार्यविधि : यो ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार कर तथा शुल्क संकलन सम्बन्धि कार्यविधि गाउँ कार्यपालिकाले तोके अनुसार हुने छ।

अनुसूचीमा हेरफेर : यस ऐन वमोजिम उल्लेखित अनुसुचीमा हेरफेर गर्नु परेमा कारण तथा औचित्य सहित गाउँ कार्यपालिकाले निर्णय गरी हेरफेर गर्न सक्नेछ।

अनुसुची १

सम्पती करको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	सामान्य घर	रु २०	प्रति वर्ष
२	मध्यम घर	रु ५०	प्रति वर्ष
३	पक्की घर	रु १००	प्रति वर्ष

अनुसुची २

मालपोतको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	न्युनतम	रु १०	
२	एक रोपनी वा सो भन्दा माथी	रु १०	प्रति रोपनी

अनुसुची ३

घरवहाल कर

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	घर वहाल कर	१० प्रतिशत	घर भाडाको

अनुसुची ४

व्यवसाय करको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	चिया पसल	रु ५००	प्रति वर्ष
२	रेष्टुरेन्ट	रु १०००	प्रति वर्ष
३	किराना पसल तथा अन्य पसल	रु १०००	प्रति वर्ष
४	होटल		
	ग वर्ग	रु २०००	प्रति वर्ष
	ख वर्ग	रु ३०००	प्रति वर्ष
	क वर्ग	रु ४०००	प्रति वर्ष
५	इन्टरनेट सेवा	५ प्रतिशत	कारोबारको आधारमा
६	अन्य व्यवसाय	५ प्रतिशत	आयको आधारमा

अनुसुची ५

जडिबुटी, जिवजन्तु तथा कवाडी करको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	निकासा दस्तुर		
	वन लसुन	रु ३००	प्रति के.जि.
	धुपी	रु १०	प्रति के.जि.
	जिम्बु	रु १०	प्रति के.जि.
	टिमुर	रु १०	प्रति के.जि.
	यार्सागुम्बा	रु १५०००	प्रति के.जि.
२	संकलन दस्तुर		
	यार्सागुम्बा	रु १०००	प्रति व्यक्ति

अनुसुची ६

मनोरञ्जन कर

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	मनोरञ्जन कर	रु ५००	प्रति दिन
२	डकुमेन्ट्री निर्माण	रु १०००	प्रति दिन

अनुसुची ७

पार्किङ शुल्कको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	मोटरसाइकल	रु २०	प्रति दिन
२	जिप/भ्यान	रु ५०	प्रति दिन
३	ट्र्याक्टर	रु १००	प्रति दिन
४	ट्रक	रु १५०	प्रति दिन
५	डोजर	रु १५०	प्रति दिन

अनुसुची ८

सेवा शुल्क दस्तुरको दरहरु

सि.न.	**विवरण**	**दर**	**एकाई**
	गाउ कार्यपालिका कार्यालयवाट हुने सिफारिस		
१	सिफारिस दस्तुर	रु ५००	प्रति सिफारिस
२	Consultation प्रमाणित	रु ५००	प्रति सिफारिस
	वडा कार्यालयवाट हुने सिफारिस		
३	सिफारिस दस्तुर	रु २००	प्रति सिफारिस
४	नागरिकता तथा प्रतिलिपि नागरिकता सिफारिस	रु ३००	प्रति सिफारिस
५	नाता प्रमाणित नेपाली	रु ३००	प्रति सिफारिस
६	नाता प्रमाणित अंग्रजी	रु ५००	प्रति सिफारिस
७	नावालक नागरिकता सिफारिस	रु ३००	प्रति सिफारिस
८	घर बाटो सिफारिस मोटर बाटोले नछोएको	रु ३००	प्रति सिफारिस
९	घर बाटो सिफारिस मोटर बाटोले छोएको	रु ५००	प्रति सिफारिस
१०	विभिन्न प्रकृतिका अंग्रजी सिफारिस तथा प्रमाणित	रु ५००	प्रति सिफारिस
११	व्यक्तिगत प्रयोजनका सिफारिसहरु	रु ३००	प्रति सिफारिस
१२	सार्वजनिक कार्यालयका लागि सिफारिस	निशुल्क	प्रति सिफारिस
१३	छात्रवृत्ति सिफारिस	रु २००	प्रति सिफारिस
१४	अपाङ्ग तथा असहायको सिफारिस	निशुल्क	
१५	घटना दर्ता जरिवाना	नियमानुसार	
१६	आय प्रमाणित	०.१ प्रतिसत	
१७	अचल सम्पति मुल्याङ्कन		
	२० लाख सम्मको	१ प्रतिसत	
	२० लाख १ करोड सम्मको	०.५ प्रतिसत	
	१ करोड भन्दा माथि	०.२५ प्रतिसत	
१८	विद्युत सिफारिस	रु ३००	
१९	नाम संशोधन, नाम छुट तथा दुई नाम सिफारिस	रु ३००	

२०	स्थाई वा अस्थाई बसोबास सम्बन्धि सिफारिस	रु ३००	
२१	नाम, थर, जन्ममिति संशोधन सिफारिस	रु ३००	
२२	सम्बन्ध विच्छेद भएको सिफारिस	रु ५००	
२३	व्यवसाय दर्ता प्रमाण पत्रको नक्कल प्रति	रु ५००	
२४	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (आर.सि.सि)	रु ५००	
२५	घर निर्माण सम्पन्न सिफारिस (कच्ची घर)	रु ३००	
२६	निजि क्षेत्रका रुख कटान सिफारिस	रु १००	
२७	विभिन्न दलित, जनजाती तथा घर प्रमाणित	रु ३००	
२८	कर क्लियर सिफारिस नेपाली	रु ३००	
२९	खानेपानी सम्बन्धि सिफारिस	रु ३००	
३०	उधोग □ व्यवसाय दर्ता	२०००	
३१	उधोग □ व्यवसाय नविकरण	१०००	
	उद्योग दर्ता नविकरण सिफारिस		
	साना	रु ५००	
	मझौला	रु ८००	
	ठुला	रु १२००	
३२	घर ढलान गर्दा बाटो प्रयोग सम्बन्धि सिफारिस	रु ३००	

अनसुची ९

पर्यटन शुल्कका दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
	पर्यटन शुल्क		
१	नेपाली	रु ५०	प्रति व्यक्ति
२	विदेशी	रु १००	प्रति व्यक्ति

अनुसुची १०

पुर्वाधार उपयोग शुल्कको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
	प्रवेश शुल्क		
१	मोटरसाइकल	रु ५०	प्रति ट्रिप
२	जिप	रु १००	प्रति ट्रिप
३	ट्रयाक्टर	रु १५०	प्रति ट्रिप
४	ट्रक	रु १५०	प्रति ट्रिप
५	डोजर	रु ५००	प्रति ट्रिप

अनुसुची ११

दहत्तर बहत्तर बिक्रि तथा निकासी शुल्क दस्तुको दरहरु

सि.न.	विवरण	दर	एकाई
१	ढुङ्गा, गिटी, बालुवा बिक्रि तथा निकासी शुल्क	रु ७	प्रति क्युविक फिट
२	गिटी, बालुवा बिक्रि तथा निकासी शुल्क	रु २०	प्रति बोरा
३	छपनी उत्खनन्	रु ५	प्रति वर्ग फिट